

Naročnina za celo leto K 2.—. — Posamezna številka velja 3 krajcarje. — Naročnina se tudi na pol leta plačuje in se mora poslati v naprej. Cena oznanil je za 1 stran K 32.—, $\frac{1}{2}$ strani K 16.—, $\frac{1}{4}$ strani K 8.—, $\frac{1}{8}$ strani K 4.—, $\frac{1}{16}$ strani K 2.—, $\frac{1}{32}$ strani K 1.—. — Pri večkratnem oznanilu je cena posebno znižana. — Za oznanila (insertate) uredništvo in upravnistvo ni odgovorno. — Uredništvo in upravnistvo je v Ptuj v gledališkem poslopju. — Stajerc izhaja vsaki drugi petek, datiran z dnevom naslednje nedelje. — Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastoj. — Rokopisi se ne vračajo in se morajo najdalje do ponedeljka pred izdajo dotične številke vpslati.

Stev. 11.

V Ptuj v nedeljo dne 29. maja 1904.

V. letnik.

Kmet v denarni zadregi.

Ogromnej večini naših cenjenih čitateljev je pač prav dobro znano, v kakšnih denarnih stiskah tiči čestokrat naš ubogi kmet. Mnogi ste si to že sami izkusili, drugi pa ste opazovali take položaje pri svojih sosedih, znancih i. t. d. V ozir tukaj ne bomo jemali unih nesrečnežev, ki so po lastni krivdi prišli v denarne zadrege; v pošteb jemali bomo le tiste reveže, ki so zabredli v stisko vsled nepričakovanih vremenskih ali različnih drugih nezgod in nesreč, katerih nikakor niso sami zakrivali. Vsak stan ima svoje prijetnosti in svoje težave, sosebno pa kmečkemu stanu poslednjih zares ne primanjkuje. V naših krajih, kjer so kmetje večinoma poljedelci in vinorejci, je povoljno izhajanje pa še tem bolj od različnih naključij odvisno, ker zamore ena ali druga vremenska nima ves njegov letni pridelek uničiti, včasih tudi še za naslednje in več let naprej, kakor se je to tu in tam že zgodilo. Bujna žitna polja in bogato obložene vinograde zamore huda toča v nekaj minutah spremeniti v pustinje, kmetovo veselo nado in up pa v žalost in obup.

Kmetu, ki je izdatne in urne pomoči jako potreben, se čestokrat huda godi, predno da se mu pomaga. Bogatašev je na kmetih le malo in še tisti so večinoma trdosrčni ljudje, ki nimajo srca za svojega bližnjega. Kam se naj toraj stiskani siromak obrne, da se mu nekoliko in če tudi le začasno pomaga? Znano mu je sicer, da obstojé v mestih denarni zavodi, ki dajejo posestnikom hiš in zemljišč pod primernimi pogoji posojila, a znano mu ni, na kakšen način da bi zamogel si dovoljenje za dotično posojilo najceneje pridobiti. Poslovni red je pri raznovrstnih

denarstvenih zavodih jako različen; pri enem se terja to, pri drugem zopet kaj drugega. Priprosti kmet, ki se navadno itak boji pisarne, kakor miš pasti, je tako zmeden, da skoraj ne ve, ali bi sploh posojila prosil ali ne. Ker si v tem kritičnem položaju ne ve sam pomagati, gre h kakemu oderuškem dohtarju, ali kar je še slabše, h kakemu zakotnemu pisaču. V vsakem slučaju pa mora revež svojo mošnjo precej na široko odpreti in sicer v mnogih slučajih nevedoč, ali bode njegova težnja uslišana ali ne. Pri tem pa se ubogi kmetič čestokrat še ne popraša, proti kolikim obrestim da zamore zaželeno posojilo prejeti. Dogodi se večkrat, da dobi prosilec večje posojilo, kakor ga je želel, in to se zdi zaslepljenemu kmetu jako laskavo, da skoraj ne ve, kako bi se zamogel dotičnemu „posredovatelju“ dovolj hvaležnega skazati, in revež pogostoma dvakrat ali celo trikrat toliko plača, kakor si je sicer dotični „künstni gospod“ zaslužil in kakor je postavne dovoljeno. Najteži je nepremišljen dolg. Tak potlači dolžnika preje kakor trije drugi enako veliki dolgovi, ki so se napravili s premislekom, s prevdarkom, potrebi primerni.

Čestokrat se tudi prigodi, da je kmet po prejetem prvem posojilom primoran iskati še drugega ali celo tretjega. Kaj pa je tedaj?

Slobodno smemo reči, da dotični odvetnik v 90ih med 100-jimi slučajih kmetu svetuje prvi denarni zavod zapustiti ter pri drugem zavodu posojila prositi. Ako je novi vir ceneje kakor prvi, tedaj je tako postopanje v redu in opravičeno, nikakor pa ne, če je stvar narobe. — Negledé na znatne stroške, katere ta menjava terja in ki jih k večjemu delu odvetnik v svoj žep zgrne, se jemalcu posojila za leta

naprej še tem večje breme naloži, medtem ko je itak že dosedajnim pod bridko stokal.

Žalibog da imamo pri nas mnogo takih varstvenih predstojnikov (Pfleger-Vorstände), ki iz preterane skrbi ali uslužnosti do svojih varovancev, gospodarstveno slabih kmetov, istim dovoljujejo posojila iz takozvanih depozitnih blagajnic (Depositenkasse) in sicer proti jako visokim obrestim, o čemur se zamore vsakdo prepričati, ako pogleda v zemljiščno knjigo, katera je vsakomur pristopna; najdejo se namreč v njih taka posojila proti 6 in celo proti 10 procentom. Pri ugodnem današnjem položaju denarnih zavodov mora tako visoko obrestovanje hipotekarnih posojil vsakega pravično mislečega in čutečega človeka ogorčiti. Žalostno, toda resnično je dejstvo, da se še najde mnogo takih kmetov, ki neprevidno in nepremišljeno jemljejo posojila na tako visoke, reči smemo o deruške obresti. Ali storijo to iz lastnega nagiba? Ali morebiti manjka pri najetju teh posojil trden temelj pupilarne varnosti? Bog, da ne. Kriva je tem odnošajem edino le kmetova nevednost, neokretnost in — prevelika zaupljivost do njegovih takozvanih svetovalcev, posameznih sebičnih dohtarjev.

Posojila potrebni kmetje, pomislite in osrčujte predstoječe vrste, ako hočete veljati kot varčni, vestni in previdni gospodarji svojega imetja ter skrbni očetje svoje družine! Dajajte svojim pooblaščencom odločna naročila, da hočete imeti posojila proti kolikor možno najnižjim obrestim in sicer le v tolikošni višini, kolikor vaše potrebe zahtevajo. Varstvenim predstojnikom pa, ki vam ponujajo denarju iz sirotinske blagajne (Depositenkasse) proti 6 ali še večjim obrestim, se izogibljite kolikor morete!

Konečno vam svetujemo: Osnujte in ustanovite si v vseh trgih, v vseh večjih vaseh in okolica h hranilna in posojilna društva po Raiffeisen-ovem sistemu, kajti njih blagonosno in uspešno delovanje se je dosedaj povsod prav dobro obneslo in dokazalo. Združite se ter si pomagajte medsebojno, ako enega ali drugega doleti nesreča, da zabrede v stisko in silo! Navodilo za ustanovitev Raiffeisen-ovih podružnic vsakomur naših cenjenih naročnikov radi podamo, kateri iste bodisi ustmeno, bodisi pismeno od nas prejeti želi. V poslednjem slučaju se mora priložiti poštna znamka za odgovor. Pravila za take podružnice se dobé tiskane v podobi majhne knjižice v vsaki večji knjigarni, na posebno zahtevanje pa jih tudi mi vsakemu naročniku točno priskrbimo.

Odmevi po celjskih volitvah.

Volitve v celjski okrajni zastop so končane. Reči smemo, da se je pač redkokedaj vršila kaka volitev pod takimi okolščinami, kakor una iz skupine veleposestnikov v okrajni zastop celjski. Le skozi celo vrsto prelomljenih postavnih volilnih določb se je prvakom posrečilo, da so se zdržali nad vodo ter prišli na suho. Pervaki so se pri tej volitvi vseh

zvutih in nesramnih sredstev poslužili, za katere nikoli niso v zadregi, vlada pa je mirno gledala k njihovu hinavskemu početju, akoravno bi imela pravico ali celo dolžnost med take spletkarije s krepko roko poseči ter vsak nepostavni nedostatek sproti zaprečiti. Že imenik volilcev je bil tako „čudno“ sestavljen, da je koj na prvi pogled vsakdo zamogel njegovo „nezakonstvo“ spoznati. Okrajno glavarstvo je n. pr. na dve reklamaciji izdalo dve si naravnost nasprotujoči razsodbi, od katerih je druga prvakom mnogo ugodnejše izšla, ko so se listine od namestništva vrnile. Pervaki in njih podrepaniki so tako dolgo reklamirali, dokler število nemških glasov niso za toliko znižali, da so bili s svojimi volilci v ravnotežju, ali bolje: v večini.

Ko se je pri volitvi volilne komisije pokazalo, da sta si nasprotujoči stranki gledè števila glasov enaki, — namreč 29 proti 29 glasom, — sklenilo se je po daljši debati, da ima izvolitev odločiti žreb, vsled katerega so prišli v volilno komisijo gg. Rakusch, dr. Dečko in vitez Berks, toraj dva pervaka proti enemu naprednjaku. Da niso izvolili dr. Šerneca jim je najbrž veleval pregovor: „Od dveh zla voli si manjše!“

Ta komisija je jako pristransko ravnala v prid klerikalne stranke. Pooblastilo neke posestnice je namreč kot pravomočno spoznala, akoravno je isto bilo samo „podkrižano“, brez legitimacije; nadalje je volil s klerikalci načelnik neke komune (zadruga), ki nikakor ni juridična oseba in se bi moralo toraj njegovo pooblastilo od vseh sopoeststnikov (sodeležnikov) podpisati. Čisto drugače pa se je postopalo, ako se je šlo za kak glas naše stranke. Dr. Jabornegg je imel pravilno pooblastilo od Franca in Gete Orosel. Že pri volitvi volilne komisije je vladni zastopnik kazal na pet sličnih slučajev razsodb najvišjega sodnega dvora priznal pravomočnost dotičnega pooblastila, kljub temu je dr. Dečko s pomočjo svojih pristašev to pooblastilo kot neveljavno spoznal ter tako svoji stranki k premoči pripomogel, kar je bilo za izid volitve odločilnega pomena. Gospod Rakusch je to protipostavno postopanje sicer očitno grajal, in ko je sprevidel, da njegove besede ničesar ne izdajo, je naznanil, da v taki volilni komisiji ne more ostati, katera postavu krši in nepravilno ravna.

Temu koraku so sledili raznovrstni protipostavni čini. Volil se je tretji član volilne komisije vnovi in sicer se je glasovalo samo na klic, brez da bi se volilci potrebovali legitimirati; svoje legitimacije so namreč že pri prejšnji volitvi oddali. Na „tak način“ je bil za tretjega člana volilne komisije izvoljen (s 29 glasovi) kanonik dr. Lavoslav Gregorec. Ta komisija nadaljevala je svoj posel brez da bi vnovič predsednika izvolila, kakor to postava terja. Nepostavnost je sledila na nepostavnost in tako ni čuda, da so zmagali pervaki, kateri itak nobenega sredstva ne zavržejo, najsij bode isto še tak ostudno in protipostavno. Pripomniti moramo tukaj, da so se volilni listeki devali naprej v tisto urno, v katerej so bili listeki, oddani pod prvo volilno komisijo; v volilni